

Пасько Катерина Миколаївна
кандидат філософських наук, доцент
доцент кафедри психології
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка

Вяткіна Вероніка Романівна
магістрантка кафедри психології
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЗАДОВОЛЕНOSTІ ШЛЮБОМ У ЖІНОК РІЗНОГО ВІКУ

Дана стаття присвячена дослідженню проблеми психологічних чинників задоволеності жінок стосунками в подружніх парах. Актуальність теми статті не згасає і сьогодні, оскільки сім'я є певним середовищем впливу на особистість – чим більш позитивним є образ сім'ї у свідомості особистості, тим більш гармонійним є світовідчуття

Ключові слова: задоволеність шлюбом, жінки, психологічні чинники.

Данная статья посвящена исследованию проблемы психологических факторов удовлетворенности женщин их отношениями в супружеских парах. Актуальность статьи заключается в том, что семья является определенной средой воздействия на личность - чем более позитивным является образ семьи в сознании личности, тем более гармоничным является мироощущение.

Ключевые слова: удовлетворенность браком, женщины, психологические факторы.

This article is devoted to the study of the problem of psychological factors of women's satisfaction with relationships in married couples. The relevance of the article is that the family is a certain environment of influence on the individual - the more positive is the image of the family in the minds of the individual, the more harmonious is the worldview.

Key words: marital satisfaction, women, psychological factors.

Сім'я включає в себе значну кількість взаємовідносин та взаємозв'язків, для формування яких мають значення особистісні властивості членів сім'ї, традиції, звичаї, соціальне оточення тощо. Сім'я є основою будь-якого суспільства. Шлюб є її важливою складовою. Питання задоволеності шлюбом не втрачає своєї актуальності. Однією з найбільш популярних та обговорюваних тем є пошук факторів, що впливають на задоволеність подружжя своїм

шлюбом. Очікування від шлюбу різні у чоловіків та жінок, саме тому їх погляди варто розглядати окремо. Чоловіки більш практичні та традиційні, коли розмова заходить про питання задоволення шлюбом, а жінки більш емоційні, саме тому враховувати гендерні відмінності важливо.

Проблемам сім'ї присвячена значна кількість досліджень психологів, таких як Ю. Е. Альошина, Т. В. Андрєєва, В. О. Васютинський, В. М. Дружинін, В. М. Левицький та ін. В роботах науковці розглядають питання соціально-психологічної сутності сім'ї, аналізують функції сім'ї, її структуру, особливості етапів її життєдіяльності, а також основні тенденції розвитку сучасної сім'ї.

Ю. Є. Альошина та І. Ю. Борисов займались дослідженням такого поняття, як «статеврольова диференціація», що є комплексним показником, який враховує як реальний розподіл ролей у сім'ї, так і ставлення до нього кожного з членів подружжя. М. М. Обозов та А. М. Обозова змістом сімейно-рольової сфери подружніх відносин вважають співробітництво шлюбних партнерів при реалізації сімейних функцій. Дослідження С. І. Голода, Г. Лора, Р. Найберта, М. М. Обозова, К. Штарке виявили, що благополуччя сім'ї на різних вікових етапах обумовлене не лише психологічною сумісністю, але й сексуальною відповідністю партнерів. Так, М. М. Обозов зауважує, що шлюб – це, перш за все, психологічний союз двох духовно близьких людей, з однаковими ідеалами, ціннісними орієнтаціями, людей з достатнім рівнем сексуальної сумісності та спільними поглядами на спільне подружнє життя. С. В. Ковальов, вивчаючи подружні взаємини у молодих сім'ях, як одну з головних причини подружніх конфліктів, виокремив невідповідність реальних та ідеальних уявлень про свого партнера. Однак, на жаль, питання задоволеності шлюбом жінок різного віку залишається недостатньо вивченим сучасною психологічною наукою.

У психологічній літературі сім'я трактується як система, що відображає зміни у суспільстві, або як мала соціальна група, що заснована на союзі подружжя та родинних зв'язках. Визначну роль відіграють саме відносини між чоловіком та дружиною, братами та сестрами, батьками та дітьми, а також

іншими родичами. У них зазвичай спільне господарство, яке виникає на основі єдиного сімейного бюджету.

Шлюбом є офіційно зареєстрований союз двох людей з метою створення нової сім'ї. Він є дуальним та має універсальні відносини. Він має подвійну мету, засновану на продовженні роду та спільних дружніх відносинах. При цьому слід зазначити, що на відносини сім'ї та подружжя впливають зовнішні та внутрішні чинники.

М. С. Мацковський вказує, що сім'я та шлюб є взаємозалежними та регулюють відносини між чоловіками та жінками, а також їхнє ставлення до продовження роду [7, с. 94]. Шлюб завжди є суспільно визнаним і зазвичай між людьми різних статей. Проте поняття сім'ї та шлюбу постійно змінюються і через тиск сексуальних меншин, і через тиск інших чинників (наприклад, економічних).

У зв'язку із глобалізацією, світ став відкритим, саме тому багато якостей та цінностей копіюються одними націями з інших. Батьківські пріоритети втрачаються перед можливістю кращого заробітку чи більш розкішного життя, або ж кар'єрного зростання.

Виділяють багато факторів, які впливають на задоволеність шлюбом. Серед яких: позитивне ставлення до партнера, легкість спілкування, відчуття сексуальної та інтелектуальної привабливості щодо партнера, спільні цінності, емоційна задоволеність відносинами з партнером, взаємоповага, взаємодопомога, рівноправність відносин, сексуальна задоволеність партнером, відповідність власним образам (уява про ідеальних партнерів), відчуття єдиного цілого. Важливим фактором є спілкування, його глибина, особливості саморозкриття партнерів у ньому, невербальна комунікація, спільні очікування, взаєморозуміння та емпатія [1, с. 112]. Важливою є дружба подружжя, спільна діяльність, ефективність взаємодії, фізична близькість при ній.

Інтелектуальний рівень сумісності подружжя передбачає єдність інтересів, схожість мислення та близький рівень освіти. Дуже важливо, щоб

рівень інтелекту в обох партнерів був схожим, адже, в іншому випадку, почнуться конфлікти та незадоволеність шлюбом.

Сексуальний чинник визначається відповідністю реальної сексуальної поведінки кожного з партнерів очікуванням іншого. Сексуальні запити подружжя відрізняються залежно від їхнього виховання, життєвих установок, темпераменту, віку, стану здоров'я тощо. Важливим є поняття сексуальності у кожного з партнерів.

Психологічна сумісність – це сумісність темпераментів, характерів, а також емоційно-вольових особливостей кожного із подружжя [6, с. 52].

До незадоволеності шлюбом варто віднести: незадоволеність сексуальних потреб (одного або обох партнерів), незадоволеність у самореалізації, порушення поваги до гідності когось із пари, образи та критика як зневага до «Я», незадоволеність у позитивних емоціях, фінансові розбіжності подружжя, незадоволеність у потребі на взаємодопомогу, різні потреби у відпочинку та дозвіллі.

Аналізуючи чинники стабільності шлюбу, не можна оминати наявність криз у подружньому житті. Перша криза виникає в період переходу від ідеалізованого, романтичного уявлення про партнера і сімейне життя взагалі до більш складного, реалістичного їх бачення. Молодята починають розуміти, що сімейне життя – це не тільки свято, а й будні, необхідність взаємних поступок заради збереження добрих стосунків у сім'ї. Крім того, молоде подружжя повинно відокремитися від батьків, від їх влади, опіки [2, с. 12].

Друга криза починається, коли виникає потреба індивідуалізуватися від почуття «Ми», вивільнити частину свого «Я» для власного розвитку. При цьому важливо, щоб «Я» одного не вступало в конфлікт з «Я» іншого, поєднуючись за принципом взаємодоповнення. Це означає використання стратегії співробітництва, тобто пошуку альтернативи (як не загубити своє «Я» і не обмежити «Я» іншого), а не суперництва, чи, то боротьби кожного за право самовизначення. Подружжя повинно навчитися поважати незалежність іншого і визнавати за ним право на частину життя, не пов'язану із сім'єю.

Третя криза виражається в конфлікті між почуттям приналежності до сім'ї й бажанням освоювати зовнішній світ. Важливо не пропустити момент, коли потреба в незалежності переростає у відчуття повної свободи для одного за рахунок підкорення іншого. В цьому випадку акцент переміщується на зовнішній світ, а сім'я з джерела розвитку перетворюється на тягар. Якщо криза не вирішується, це призводить до збільшення емоційного і психологічного розриву між подружжям, відчуження батька від дітей [5, с. 73].

Четверта криза – зміна орієнтацій з матеріальних цінностей на духовні. Діти вже виросли і не потребують опіки. В сім'ї вже є матеріальний достаток, члени подружжя досягли певних успіхів у кар'єрі. Цю кризу називають ще кризою «порожнього гнізда». Вона особливо гостра у тих випадках, коли чоловік та жінка на попередніх періодах не вирішували сімейні кризи, а жили разом виключно заради дітей. Тепер, коли діти розпочали власне самостійне життя, це сприймається як крах родини. Полегшити перехід до наступного етапу можна, якщо батьки зроблять крок до спільного життя без дітей, і не заради них, а заради самих себе. У тих родин, які вдало проходять цю кризу, виникає потреба в змінах і бажання почати життя спочатку, тільки тепер – для себе, для власного задоволення і розвитку [4, с. 73]. Поновлюються спільні подорожі чоловіка і дружини без дітей, зустрічі з друзями тощо.

П'ята криза настає, якщо життя подружніх партнерів або одного з них проходить в очікуванні смерті, підготовки до неї. У цьому випадку деякі члени подружжя закликають оточуючих, особливо близьких, опікати їх і жаліти. Вони концентруються на власних хворобливих переживаннях, на світ дивляться як джерело роздратування, бо життя нібито проходить повз них. В цей період зростає цінність партнера. Знову збільшується значимість поняття «ми» – «інший цінний для мене значно більше, ніж я сам». Разом із тим, змінюється віра у свої сили та інтерес до життя, улюблених захоплень [3, с. 13].

Таким чином, основними психологічними чинниками стабільності шлюбу є функціонально-рольова взаємодія (гнучке, взаємопогоджуване спілкування, що задовольняє особисті потреби чоловіка і дружини і представляє собою

динамічну систему, в якості елементів якої виступають найбільш значущі для родини функції); подружнє сумісність; задоволеність шлюбом як конкретний прояв зростання особистісного початку у сімейному житті, що включає до себе задоволеність особою шлюбного партнера та задоволеність стосунками у шлюбі.

Література

1. Вейнингер О. Пол и характер (мужчина и женщина в мире страстей и эротики) / О. Вейнингер. – М. : FORUM, 1991. – 192 с.
2. Законодавство України про сім'ю: Зб. Нормативних актів. – К. : Юрінком. Інтер, 2002. – 384 с.
3. Ильин Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины / Е.П. Ильин. – СПб. : Питер, 2002. – 544 с.
4. Карабанова, О. А. Психология семейных отношений и основы семейного консультирования : учеб. пособие / О. А. Карабанова. – М. : Гардарики, 2008. – 320 с.
5. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития. 9-е изд. / Г. Крайг, Д. Бокум. – СПб. : Питер, 2007. – 940 с.
6. Петрушин, С. В. Любовь и другие человеческие отношения / С.В. Петрушин. – 3-е изд., испр. – СПб. : Речь, 2007. – 144 с.
7. Социология семьи : Пробл. теории, методол. и методики / М. С. Мацковский, Ин-т социологии. – М. : Наука, 1989. – 112 с.